

1934

K.6176

1928
Брага

ЦЕНТРАЛЬНА
НАУКОВО-УЧБОВА
БІБЛІОТЕКА

Т-ВО „ПАСІШНИК - САДІВНИК“

ВІД 30 КОП.

:: ГЛЯШКА ::

ВИНО ВІНОГРАДНЕ

ВІД 30 КОП.

:: ПЛЯШКА ::

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

ВИНО ВІДПУСКАЄТЬСЯ У ПОСУДІ ПОКУПЦІВ, А ТАКОЖ У ПОСУДІ Т-ВА — ПО СОБІВАРТОСТІ.

МАГАЗИН Т-ВА „ПАСІШНИК-САДІВНИК“ — КОМУНАЛЬНИЙ РИНОК, № 2

ЛЬОХИ: 1. ГОРЯІНОВСЬКИЙ ПРОВ., № 1, —:— 2. ПЛ. Р. ЛЮКСЕМБУРГ, РІГ ГАЗЕТНОГО ПРОВУЛ., —:—
3. ПЛ. КІННА, РІГ ВУЛ. ЄВГЕНІЙ БОШ

ДОМАШНИЙ ЭЛЕКТРОТЕХНИК

САМОУЧИТЕЛЬ

Устройство домашнего освещения, звонков, сигнализации, телефонов. Изготовление гальванических элементов, аккумуляторов, трансформаторов, выпрямителей. Радиоприемные установки, детекторные, ламповые с антенной и без антенны. Электрооборудование клубов и изб-читален, установка проекционных фонарей и кино-аппаратов, электрооборудование **КЛУБНЫХ СЦЕН** и проч. с 138 рис. и пояснит. чертеж. Цена 2 р. 75 к. с пересылкой.

Книжный склад „КНИГОВЕД“, Москва 19, ул. Герцена, № 22, БИС.

ИЗБАВИТЬСЯ

НАВСЕГДА

от мозолей, бородавок и пота

МОМЕНТАЛЬНО

от крыс, мышей, клопов
тараканов и др. паразитов
может каждый только

„продуктами Л. ГЛИКА“

1. „Эксоль“ — уничтожает мозоли и бородавки с корнем и безвозвр. Р. 2. — к.
2. „Javol“ — рад. средство от пота . . . Р. 1. 90 к.
3. „Клопин“ — уничтожает клопов в 15 минут Р. 1. 75 к.
4. „Клопин“ — тройной размер . . Р. 3. 50 к.
4. „Тараканон“ — истребляет тараканов в сутки Р. 2. — к.
- „Тараканон“ — двойной размер . Р. 3. — к.
5. „Крысомор“ — радикально истребляет крыс и мышей . Р. 2. 50 к.
6. „Антипаразит“ — идеальный средство от вшей и блох . . Р. 1. 50 к.
7. Краска для метки белья несмываемая Р. 3. — к.

Цены указаны с УПАКОВКОЙ и ПЕРЕСЫЛКОЙ.

Качество продуктов гарантировано. Заказы высылаются немедленно по получении их стоимости.

При чем, если заказ достигает суммы Руб. 5. — дается скидка в 15%.

И. Е. ТОЛЬЦ.

Адрес: Москва, Мясницкая, Кривоколенный переулок, 1.
Почтовый ящик № 980.

К СВЕДЕНИЮ

ПОСТУПАЮЩИХ в ВУЗ'ы

Вышла в свет новая книга

РЕШЕНИЕ ЗАДАЧ

по алгебре, геометрии и тригонометрии, предлагавшихся на экзаменах в ВУЗ'ы, с предисловием

Ю. Д. Соколова,

Научн. сотр. украинск. Акад. Наук.

В книге указаны подробные решения и анализ 203 задач с 56 чертежами

в тексте. — Цена 1 руб. 20 к.,

с пересылкой 1 руб. 50 к.

Имеется в продаже в книжной торговле, Харьков, Сергиевская пл. № 1 у Лопанского моста вначале улицы Свердлова. По письменному требованию высылаются немедленно полагенным платежом.

ИСКУССТВЕННЫЕ ПАЛЬМЫ

ОТ 3-х РУБЛЕЙ

высылаются наложенным платежом

Конторская ул. (Краснооктябрьск.) № 5 Рыбальченко

ЖЕЛАЕТЕ СОХРАНИТЬ ЦЕННОСТЬ ВАШЕГО ИНСТРУМЕНТА

Производственная ЧАСТЬ ГОСМУЗПРОФШКОЛ

Харьков, ул. К. Либкнехта, (бывш. Сумская) 34.

ПИАНИНО, РОЯЛЕЙ Настройка 4 руб., ремонт

лучших материалов, под

ровка, покупка, продажа, комиссия, консультация, по

чтения иногородних, выезды в провинцию. РАССРОЧ

воинским частям — скидка. Поступили в прод. рояли и пиа. лучш. фир

Ремонт балалаек, домр, мандолин, гитар. Клубам, школам, детдом

СВОЕВРЕМЕННО РЕМОНТИРУЙТЕ В НАШЕЙ МАСТЕРСКОЙ.

№ 16
15-го квітня
1928 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

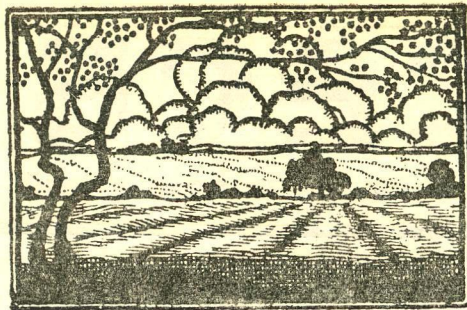
Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

Фото А. Орловича

Харків вул. Свердлова весняним ранком

ЦЕНТРАЛЬНА
НАУКОВО-УЧБОВА
БІБЛІОТЕКА

ЧОГО ХОЧУТЬ ХІНЦІ?

Оповідання Сергія Жигалка

САНАТОРІЯ „Харибда“ містилася в горах Кавказу, така непомітна, наче гороб'яче кубло під дахом старої церкви. Кругом гори, ліси, під небом дикі саклі осетинів і вічно холодний поліх білих, романтичних „Казбеків“.

Санаторій спеціально для нервово хворих. Не для божівільних, а для людей, у кого „не всі дома“...

У нашій кімнаті був приблизно такий типаж:—Сила Силович Коробайченко, меланхолік, нічно сидить на одному місці трісочкою розгортаючи пісок перед собою. Колись був завда-телем клубу. Жваво заводився коло роботи, але одного разу служниця замість чистої води мити підлогу—вилити помийницю з усім брудом, що тільки може бути в усіх наших клубах, куди чащають безпритульні й бешкетники. Завітальє спершу кричав, докоряв служницю, нарешті знесилений змовк, вирішивши, що сучасному людові через неохайність його не сила досягти абсолютної чистоти.

Тепер живе в санаторії, ворущачи гарячий пісок коло своїх ніг...

Іван Хляпов, руський. Бухгалтер. Одного разу замість балансу—написав вірша. Ого-б видрукувати вірша—так самого автора привезли до „Харибди“...

Чіпок Яків... дивне створіння. Сидить мовчки, низько нахиливши голову. Був репортером і раптом, коли спала йому в голову думка стати першим критиком,—його хтось назвав Яковом, а не Яковом Гордієвичем. Майбутній критик спершу ледве стримався, щоб не полізти на стінку, обізвав усіх дикунами і, втерпевши рівновагу, — опинився в „Харибді“...

Особливо відзначались у нас двоє: — Косий і Бурулька.

Ліжка їхні, як на зло, стояли поряд, хоч обидва хорі ненавиділи один одного, як собаки. Вічно провадили дискусію, кричали, плювалися в очі їх нарешті, коли обом не вистачало більше сили—за-лазили під ковдри і зітхали.

Це були дивні створіння, незвичайне явище в санаторії.

Слаужбовці якоїсь Московської установи, вони одного разу в пивниці засе-речались про су-часний стан по-дій. Бурулька запев-няв, що Хінська ре-волюція — це їхній Жовтень, а Косий гаряче доводив цілком протиче-жне. Він говорив, що в Хіні зараз

нісенітниця, там на революцію й натяку немає, а в голодне повстання, не варте уваги...

— Ти нічого не тямий!—скрикнув розпалений Бу- неспроможний переконати приятеля.

— А ти йодол!—спокійно,—удаючи з себе такого, вив Косий, ударивши пляшкою об стіл.

Через місяць їх люб'язно повезли до „Харибди“... Ліжка їхні, як на зло,—треба пам'ятати,—стояли по- Ранком, коли всі прокидаються—Косий по-ирає спі- ри на свого запеклого ворога Бурулька і призириливо хається.

Бурулька ображений вкрай—скоплюється, підводить і кричить:

— Ти глузуєш, контрреволюціонер? Ні, краще скажи, що бореться хінський пролетаріат?

— На тебе нуль уваги!—поважно відповідає Косий, з себе байдужого.

Бурулька переможений знову лягає.

Косий обурений.

— Чому мовчиш?—підводиться він на лікоть.—Товаришу мій, що Хінці не дикуни, доведи мені!

Бурулька не доводить.

Обидва мовчки починають одягатися. При цій на- жуть одній думці зробити капость. Косий нишком під- засовує Бурульчине простирадло, а той сякається у Ко- ступці. Хоча й пом'яють обидва, що робить ворог, а

чать. Ко- налію в

другому, щось дуже

тільки бу- да, підож-

І та- снідати.

І див- биться з

ми! Косий

мтно пі- зайву л

цукру в

чину шк- той клад

Косим н

скибку

кишмише

тоді мовч

позираюч

на друго-

Післ

всі йдуть

лянку.

У їд- дять тільки

і Буруль

го стоїть

ка, наре-

шим ози

Косий:

— Го-

ла!

— Т

відпові-

ка і в

насереди

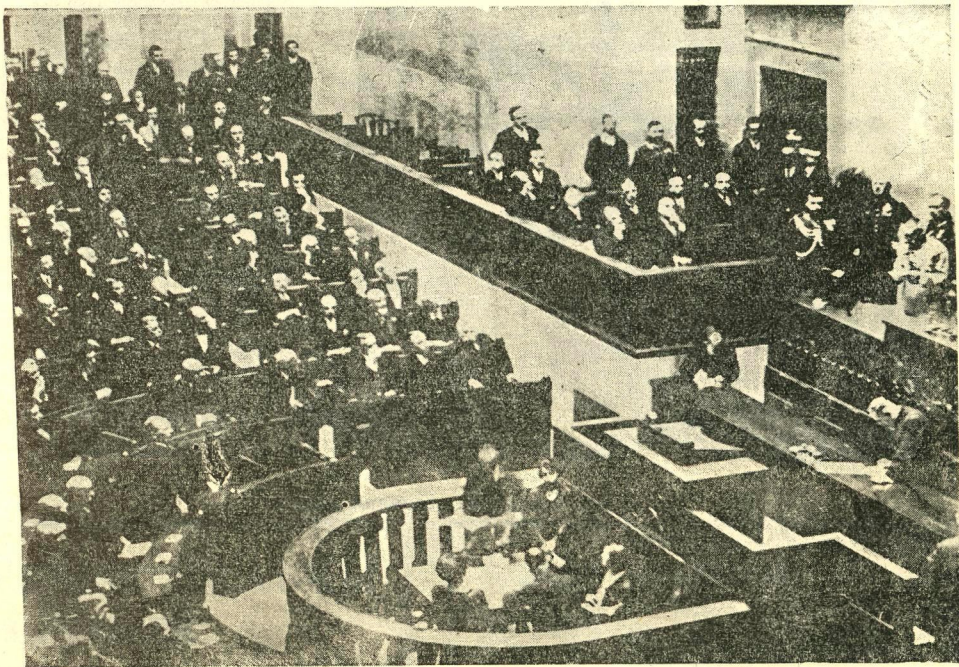
ні в чек

нявши

лікті.

ВІДКРИТТЯ ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ

Фото. Раман

Перше Засідання польського сейму, що відкрився 29 березня цього року, відзна-чилося насильством над комуністичними депутатами. З особистого розпорядження Пілсудського поліція вивела комуністичних депутатів з залі засідання за крики „геть фашистський уряд Пілсудського“. На першому засіданні сейму Пілсудський виставив жорстокої по-язки. На голову сейму обрано не запропонованого Пілсудським кандидата Бартеля, а ППСівця Дашинського. На фото—Пілсудський оголошує декларацію уряду

Косий бере його під руку, разом виходять на гулянку. Але не проходить іще яких сорок кроків, — а вже починається між ними дискусія.

— Я тебе питаю, чого хоче хінець? — з притиском говорить Бурулька.

— Вони дурні, нічого, крім хліба, не хочуть. Нехай будуть культурними, — тоді може знатимуть, що таке справжня революція. А ти їм нав'язуєш свою нісенітницю! — каже Косий.

— Ти йолоп, не можеш усвідомити прості істини! — запалюється Бурулька. — Йолоп ти! Ах, тут вода, брудно! — показує на калюжку, аби ногою туди не ступив Косий.

— Сам ти йолоп! — скрикує Косий і висмикує свою руку. Уже йдуть на два метри один від другого.]

Мовчки минають галавину, входять у ліс.

Косий прислухається до далекої думи і каже, боязко позираючи на Бурулька.

— Це перегукуються з другої кмиати...

— Ти мені цим зуби не заговорюй! — кричить Бурулька. — За що обізвав мене йолопом?

— Ти мене перший!

— Ні, ти перший!

— На тебе нуд уваги! — пиховито вилітає вперед Косий, дивиться на дерева, придумуючи, яку зробити приємність ворогові своєму?

Нарешті зупиняється, з недовірою дивиться на Бурулька в очі і говорить:

— Ти стоим дурного язика свого, а як краще й одпочини! — пропонує плаща свого під дубом.

— Я не стоим. Хіба може купити гною стоїти високо інтелектуальну людину? — визивається Бурулька, лягає горілиць на плаща, стомлено замикаючи очі.

Йому приємно, коли сонце прорідється крізь віти, тепло просунується йому по обличчю і знову сховається. Здається — мала дитина лоскоче його рученятами своїми, а далі пустотливо ховається десь поблизу і сміється. Словом, Бурулька приємно так лежати. Де-далі починає куняти, нарешті й зовсім засипає.

Косий дивиться на нього, хоче розбудити, щоб довіз таки, що хінська революція є другий жовтень. Потроху його опановують, хоче кинутись на ворога свого, ударити ногою йому в груди, таким чином звести рахунки, — а тим часом злегенька прогоняє муху з сонного лиця, накриває його хусточкою, сам лягає збоку, мрійно задивившись у гушавину.

Так сплять довго, аж поки не проб'є обідній дзвін.

Першим прокидається Косий. Помітивши, що Бурулька спить, він пекельно посміхається і сам поспішає до санаторії, задоволений, що ворог його сьогодні буде голодний, як пес.

Уже вибігає в лісу і зупиняється. Щось довго думав, повертається назад, тихо будить Бурулька.

Під руку йдуть назад.

— Трохи переспав, — позіхає Бурулька, повиснувши на руці Косію. — Що у нас на обід сьогодні, не знаєш?

— А я не спав, усе думав. Обід, як завжди. Ага, ти казав, хінці свідомо пішли на буржуазію. Де такі береш відомості?

— Просто дике створіння!

— Стоп! Я дике? — зупиняється Бурулька. — Де відомості у мене? Там, де у тебе глупота! Я дике створіння?

Обидва буряковіють з лиця, губи у них дріжать, стоять так наїжвишись, наче зараз перекусять один другому горло.

— Не мавш права так висловлюватись, ти, одоробло! — кричить Бурулька. — Я більше забув, ніж ти знаєш!

Косий мовчить. Він підшукує таких слів, щоб знищити ворога свого, але тільки щось невиразне промовляє і сам уже йде до санаторії.

За обідом те ж саме.

Першим добирає, що борід не солений — Бурулька. Підсолів Косію, а далі собі.

Коли ж усі йдуть на „мертву годину“ — Косий хапає Бурулька за рукав і шепоче:

Фото „Ремат“

— Ми не договорились. Невже ти справді думаєш, що хінці такі вже свідомі.

— Я вірю.

— І Маркс, по твоєму, перекаданий на їхню мову?

— Що ти мені очки вставляєш? — на всю ідальню реве Бурулька. — Розумний який знайшовсь, марш спати! — все таки бере під руку Косію, веде до кімнати.

Мовчки лягають на ліжка, спиною повертаються один до другого і німіють.

Година проходить наче в труні. Ніхто не сміє поворухнутись. Десь тільки вітхне хтось, підведеться чиясь голова голе-на і знову падає каменем.

Здається — це анатомічний театр, де лежать білі трупи.

Іноколи в двері зазирає завідатель і знову ховається задово-лений.

Так минає рівно 60 хвилин...

На ліжках починають ворухнутись. Особливо це помітно там, де лежать Бурулька й Косий.

Ідуть гуляти не в ліс, а в гори.

Косий любить рівні, невисокі гори, а Бурулька подобаються стрімкі скелі, провалля, безодні, безмежно високі шпилі, у саме небо. Через те вони йдуть туди, де є шпилі, але немає провалля, — де глухо, але не дико і не страшно. І обидва задоволені.

Сідають на камені і урочисто мовчать. Першим починає Бурулька. Дивиться кругом, моргає очима, промовляє:

— Краса, велика краса!

— Не така ж, як у тебе рило! — вхидничає Косий.

— До чого тут рило, я не знаю! — спокійно відповідає Бурулька і справді милується краєвидом. Він непереможний.

Довго мовчать.

Бурулька зітхає.

— Ех, краса! Ми тут красою впираємось, а там люде кров'ю сходять.

— Де саме? — питає Косий і вже пілібрав слова, щоб сміливо посадити приятеля в калюшу. — Де це саме кров'ю сходять?

— А ті, хінці. Чим то закінчиться їхня революція? — журно хилить голову Бурулька.

— Ти як дурень той з хінцями. Я думав, що у тебе розуму вистачить на щось путне, а ти — тільки доплати борщ умієш! — хапається Косий за словами, щоб не перебили його.

Фото „Рабіс“

Але Бурулька мовчить. Слухає, слухає, а далі тихо, лиховісно тихо каже:

— Ти мені на життя наступив. Я тебе вб'ю!

Косий, наче з гарячої сковороди—зривається, біжить до санаторії зараз сповістити завідателя про небезпеку. Спотикається, падає. Добігає вже до санаторії, але раптом зупиняється—озирнувшись. Далеко на горі помічає нерухомий силует Бурульки...

Косий, уже цілком прохолонувши, повертає в ліс, бродить там до вечора і вже пізно приходиться до санаторії.

Вечеряючи—сідає далеко від Бурульки, хоч і помічає, що страва не солена, але підсолює тільки собі. Те саме почуває і робить Бурулька.

Всі йдуть спати,—тільки Бурулька й Косий залишаються в їдальні, чекаючи на завідателя.

Першим до нього підходить Бурулька.

— Переведіть, прошу, мене в іншу кімнату. Я там не можу, де Косий, я його можу вбити!

Завідатель суворо стискає губи, але погоджується перевести Бурульку у іншу кімнату.

Далі підходить Косий.

— Виженіть од мене того бандита. У вас дивна звичка брати сюди убивць. Але ручуся за свою силу,—не він, а я його вб'ю!..

Опівночі приходять завідатель і сторож, беруть Бурульчине ліжко вивозити, сторож вхопив був уже подушку, як дикий крик двох голосів перебиває їхні заміри.

— Куди?—разом виткнули Бурулька й Косий.

— Хто вас уповноважив руйнувати товариське щастя?—насів на завідателя Бурулька.

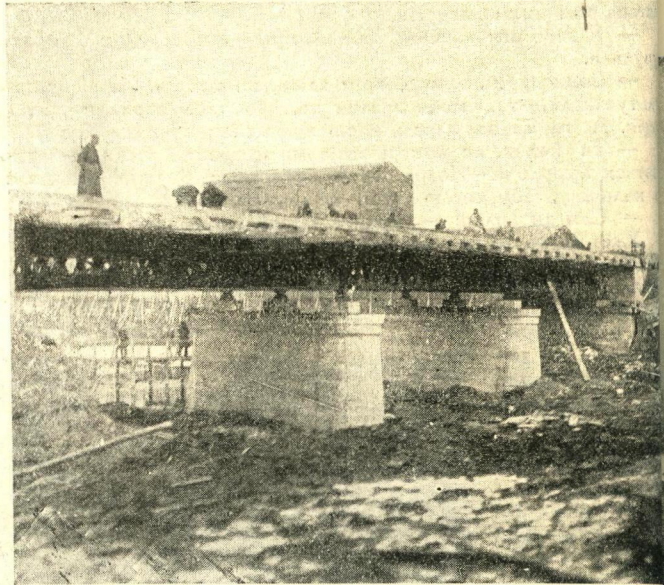
— Що він зробив таке вам, що ви розлучаєте його зі мною?—схопивши в руки виступця, грозить Косий.

Спантеличений завідатель забуває, що плювати на підлогу сам заборонив,—але плює собі на носки черевиків, хутким зором оглядає кімнату і виходить.

Одного разу прийшла нова куховарка, замість німеччини старої Марти...

Галина була молода, вродлива дівчина з сусіднього аула. У неї овалне біле лице з вороними бровами і маленьким ротом. Стрункий, властивий тільки гірським племенам—стан; рівні, гарні ніжки—причарували до себе майже всіх мешканців „Харибди“. Один тільки меланхолік, скося глянувши на дівчину—незадоволено муркнув щось собі під ніс, ще з більшою упертістю розгортаючи пісок коло своїх ніг.

Косий і Бурулька, що здавалося, крім хінської революції і знати нічого не хотіли,—навіть вони з першого разу полюбили Галину, але цього не виявили один перед одним.

Закінчується новий залізо-бетонний міст на Іванівці

Коли знайомилися—Косий зашарівся на лиці, не наслідуючись звести очей на Галину, а Бурулька, як був з широким одчиненим ротом—так і залишився, мовчки подаючи дівчачу свою волохату руку.

З цього дня відносини поміж ворогами помітно змінилися, прибравши вже зовсім іншої форми.

У день приїзду молодої куховарки—система режиму санаторійного трішки порушилась. Під час „мертвої години“, коли всі лежали,—на ліжках не було Бурульки й Косого. Обшукав увесь санаторій, перекидали всі закапелки—їх не було.

А вони в цей час були далеко в лісі, лежали під деревами мовчки, хоча кожен мав широку тему для балачок.

Нарешті починає Бурулька.

— Тепер погано буде!

— Чому саме?—одразу нервується Косий, бо товариш плете зовсім не те, чого хоче Косий. Не по суті, словом.

— Обіди погані будуть!

Фото „Рабіс“

— Чому так думаєш?—на ліжці зводиться Косий, радий, що балачок вже має сюжет, де буде й персонаж цього сюжету.

— А як же!—визиває Бурулька. —Що ця дівчина тямить на харчі й смішки. Та нехай і сміється, до такої пики і сміх не пристане!

— Іменно, до пики!—радісно скандує Бурулька. —Я ще такої брідки не бачив. Протинно глянути!

— Дай руку!—говорить Косий. Я теж не бачив. І де вони виписали таку відьму? Просто неприємно дивитися на неї!

Ще багато говорено було на цю тему, дивились вороги один одного в очі, видучаючи ними огонь любові товариської і поваги.

Далі беруться за руки повідають до санаторії.

Раптом Бурулька зітхає. Косий злякано смикає його за рукав і говорить:

— Годі. Давай більше не говоримо про хінців!

Бурулька погоджується, але глибше зітхає і додає:

— А справді огидну дівчину писали!

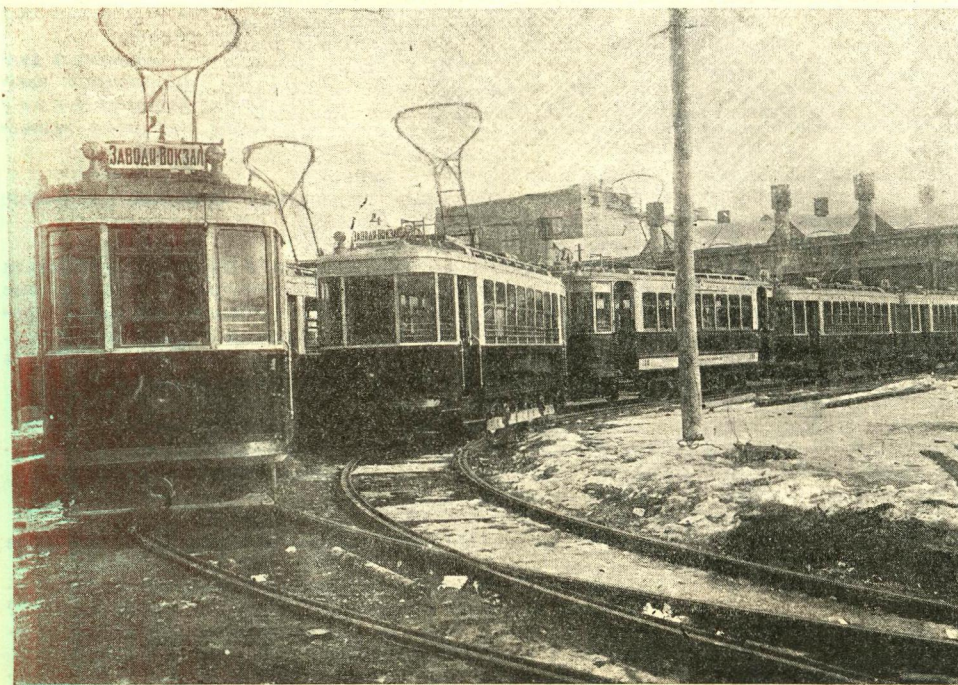
— Жаж один. А очі? Коров'ячі!

— Іменно коров'ячі! І руки чорні!

— А ноги, як стовби...

— І ніс довгий...

— Стан занадто низький...

Прибули нові трамвайні вагони

Фото А. Орловича

1-а Всесоюзна конференція єврейських культробітників по утворенню єдиної єврейської мови

— Як у жаби..

Цього ж таки вечора молода куховарка читала у себе в кімнаті два листи.

Перший був написаний червоним олівцем з намальованим серцем і стрілою і оддавав пахощами конвалій. За підписом Косого.

Другого листа було написано синім, і там лежала пахуча гірська квітка. За підписом Бурулька.

Галина довго сидить нерухомо, наче чекаючи на якусь несподіванку. Далі весело зареготалась і вибігла на веранду, де улітали на роляю.

Цєї ночі поміж Бурулькою і Косим точилась балачка про Галину. Вони тихо шепотіли, щоб нікого не розбудити, нахилились один над одним на вухо і посміхалися.

Бурулька казав, що сьогодні такий обід, хоч на собаку вийти, у кухні стало неохайно, він сам бачив, як у казані плавав кошачий хвіст. Взагалі, Галина гидке, неохайне створіння. Він уже думає не вітатися з нею, роззнайомитись назавжди, он то як!

Косий теж доводив, що Галина і як дівчина непутяща. У неї вже зморшки коло рота, а вийде заміж—буде бабою. Взагалі, у неї нічого нема привабливого. Коли б йому давали червінців—і тоді він не захоче її поцілувати, краще в крайньому разі. От що.

— А ти подумай над цим!—додав серйозно.—Мені тебе

— Чому?—дивується Бурулька.

— Обиди погані. У тебе катар шлунку, помреш, чого доброго. Краще їдь звідси, завтра й їдь.

Бурулька кашляв, бере Косого за руку.

— Ти їдь звідси, якось я виживу. У тебе катар, у мене чого. Ти їдь завтра..

— А я тобі раджу..

— А я тобі.

— Я перший сказав!

Косий плює десь на стіну і змовкає.

Ранком, ідучи до чаю, Косий під руку вів Бурульку, щось шепотючи йому, напевно веселе, бо той ледве не помирав від сміху. Бурулька непомітно для себе випив п'ять склянок чаю і з'їв четверо пиріжків. Вони обидва не помічали,

що в дверях стояла Галина, дивилася на них і посміхалась.

Коли виходили—вона зупинила їх, кожному в жменю поклала листа і так само раптово побігла на кухню.

Бурулька і Косий, невдало криючи хвилювання й щастя—пішли в ліс. Не будуть же вони разом читати своїх листів!

— Гарна година!—говорить Косий, зтискуючи листа в кишені.

— Ясно!—невпопад кидає Бурулька і зупиняється.—Мене чомусь у гори тягне. Ти таки в ліс ідеш?

— Тільки в ліс. А ти йди в гори, не держу..

Уперше вони йдуть, куди кожному подобається.

Косий вибирає найгустіший чагарник, уліз туди, з побожністю розгорнув листа—і, закам'янів.

Це був лист адресований Галині від Бурульки.

„... Є ще інша публіка, ну от мій приятель Косий. Він говорить, що на Вас глянути гидко, що у Вас не ноги, а стовпи прикордонні..“

Неймовірна, дика лють охопила Косого. Не почувавши, як кущі дряпали лице йому колючками, вискочив він із чагарника, щось дико вигукнув і, голову зігнувши, погнав у гори за Бурулькою..

Той саме примостився під затишним каменем, легко зітхнув і—ледве очі йому не випали на листа, де був підпис Косого.

„... От приятель мій, Бурулька, Вас ненавидить, каже, що у Вас не личко, а пика, і очі коров'ячі..“

Спершу він почував, наче непритомніє, а далі розірвав листа на дрібні шматочки і стрімголов побіг до лісу. Він конче мусить звести рахунки з ворогом своїм. Він просто візьме його за ноги, розмахне противне тіло і вдарить ним об дерево.

Мов шалений гнав Бурулька з гори, от тільки заверне за ту скелю,—там уже почнеться ліс. Добігає туди і кам'яніє. На нього летить як буря—Косий. Йому гнів на лиці, руки дріжать, але наскочивши на Бурульку,—очі спускає на землі. стримуючись, аби не вдарити його.

— Я до тебе, нудно самому!—говорить він.

— Я теж! Куди підемо?—собі мовить Бурулька.

Мовчки ідуть до санаторії, заходять до читальні проглянути свіжі газети.

Але не читалося їм! Визирне з газети Бурулька, гляне на Косого і скрипить зубами.

Косий зітхне, гляне на Бурульку і подумав: — „негіднику! Та я тебе потрошу, поламаю, як тріску! Я ж тобі і те й друге, зайву ложечку цукру, пиріжка,—на, лопай, а ти дякуєш он як!“

А ввечері Бурулька перейшов з ліжком своїм у іншу кімнату, не хоче знатись більше з Косим. У нього зовсім інше на думці..

Цього ж таки вечора в кімнату до Галини увійшов Бурулька, трохи постояв на порозі, а далі—на запрошення—сів на кушетку.

Галина дивилася на нього з незахованим інтересом, наче вперше побачила живу людину.

Бурулька оглядав стіни, запалюючи себе огнем рішучості і тільки через який час зважився:

— Галино, я вас люблю!—каже він так твердо, наче підняв важкого лантуха.

— Ну й добре. А здорово любите?

— Дуже здорово!

— Ну, як саме, порівняйте з чим!

— От, як пиріжок, або сто червінців. Ні, більше,—як тисячу червінців!

Галина дзвінко зареготалась.

— От що, товаришу Бурулька. Добре це, але приятель ваш, Косий, любить мене більше за вас. Що мені робити?

— Не любіть його.

— Але він лізе сам!

— Лізе? схопився Бурулька:— Більше не лізиме! Прощайте!— і розгніваний виходить з кімнати.

У коритарі зустрічається з Косим. Мовчки розминаються. Бурулька помічає, що той іде до Галини. Гарзд,—думає він, ховаючись у маленькому куточкові, і чекає...

Косий сидить у Галини і з повними одчаю очима,—говорить:

— Як тяжко мені самотньому, а найгірше, що ви, Галино, мене не любите!

— Де ви взяли таке?—ливується дівчина.

— Думаю і край. А я люблю вас...

— І Бурулька. Кого з вас двох любити?

— Мене!—радісно скрикнув Косий.—Любіть мене!

— Облиште, геть руки! Бурулька дужий, він також не дає мені спокою...

— Не дає?

Косий розгніваний, блідне з лиця, він—сама помста.

— Гарзд. Вам, Галино, буде спокій!—фатально говорить він на порозі...

Бурулька бачить Косого, але не зважається вискочити з засідки своєї, вражений несподіваною, грізною походою Косого.

— Нехай завтра!—думає він і йде спати...

— Завтра буде спокійна Галина!—вирішує Косий, десятий раз перевергається на ліжкові, хоче піти до Бурульки, але по trochu заспокоюється і засинає...

На другий день, після чаю, він одводить Бурульку до вікна і шепче:

— Ходімо в гори. Уяви, я став думати, чи не твоя правда, відносно Хінської революції? Ходімо в гори, там поговоримо...

— Справді!—радіє Бурулька і згоджується негайно ж іти в гори.

Він навіть почувати не може, який пекельний намір має на нього Косий!

— Візьмемо віжки!—говорить Косий.—На випадок, коли вилазить будемо в гори!

— Щоби не впасти в провалля!—додає Бурулька.

— Це розумно сказано!—каже Косий, перекидаючи собі на плечі довгі віжки,

і вони йдуть у гори.

— Годі вже про Галину!—лиховісно шепче Косий.—Так ти, здається, казав, що хінці рішуче стали на бік партії? Здається так?

— Да, вони підняли червоний прапор в ім'я всесвітньої революції. Пригнічені економічно й політично англійцями—вони спершу вивчили методу нашого Жовтня і вже непереможні кладуть життя своє на в'їтар абсолютного рівенства плюс соціалізм...

Так непомітно минають ліси, ідуть до гір, де тільки може проскочити коза дика і пролетить гордий орел.

Навкруги голий камінь, провалля, вузькі стежечки, у небо білі голви гоїрих гр.

Бурулька задовлений. Він любить дичавину, любить дивитись у безлюдно, почувуючи, як звідти пахне могилою.

Косий веде перед далі.

Опинилися вони на вузькій стежці, між двома ущелинами, куди сонячний світ ніколи не заглядає. Коли спуститись униз на широкий виступ гори—можна тоді милуватись дивною картиною. Кругом буде провалля, верху гори, жодна істова, здається, не торкала

ногою своєю цього виступу. Косий запевняє Бурульку, що там приємно посидіти і поговорити.

Той погоджується. Взагалі Бурулька любить дичавину, хоче перемогти небезпечу.

Треба тільки кінець віжок прив'язати за цей куш і вже віжка спуститись на той чудовий виступ, що лежить на сот метрів униз.

Так і роблять. Куш наче вріс у камінь, його ніяка сила не вирве звідти.

Хто перший спускається?—питає Косий зблідлими очима. Він не дивиться на Бурульку, щоб той не помітив в очі йому дикого вогню.—Я буду перший!

— Ні, дай уже мені!—береться за віжки Бурулька, сповзавши на краю стежечки і висне в повітрі.

Він дивиться вниз і бачить, що виступ під ногами у нього метрів за 30. Швидко почав перебирати руками віжки, глумив угору, на Косого і на мить застиг на місці.

Крик розпачу мав зірватись йому з уст, коли побачив, що Косий ножем похачцем перерізував віжки коло куша, де вони були прив'язані. Він помітив, як тому лице було біле, як стіли в очах горів вогонь непереможної зненависти.

Але не крикнув Бурулька, хоча й помічав, що зараз віжки перервуться і разом з ними полетить він на виступ і роб'ється на смерть.

А ще було метрів двадцять п'ять. Він не встигне спуститись!

Нахиливши голову, ніби нічого не бачить, Бурулька гукну:

— Все ж таки ти правду казав, що хінці дикуни...

В цей момент віжечки тріснули і Бурулька стулив очі. Він зараз упаде на камінь.

Але що це? Він піднімається вгору?

Косий намотував собі на руки віжки з дикою силою, потягаючи до себе Бурульку.

Коли той став коло нього,—він сказав:

— Тепер згоден зі мною, що хінцям не сила зробити революцію? Ну, кажи, чого хочуть хінці?

— Спустиись униз, тоді скажу!—промовив Бурулька і вітер побіг з ущелини.

Сьогодні він виписався з „Харибди“, швидким потягом виїхавши до Москви.

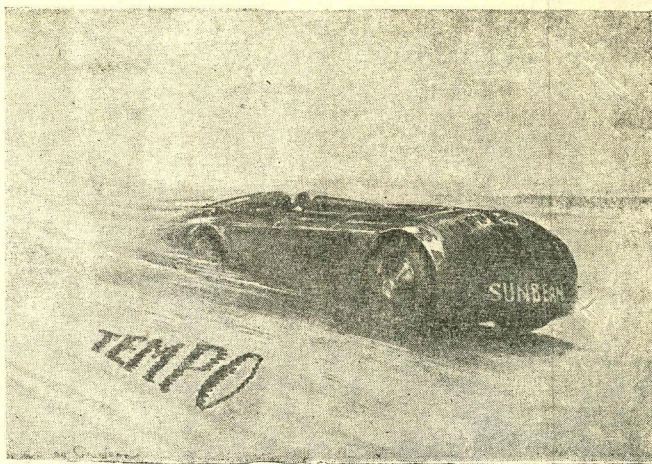
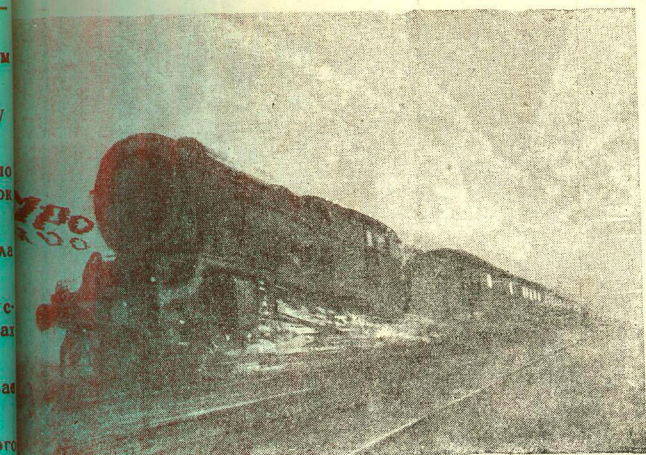
На другий день за ним полинув Косий,—дізнавшись чого, власне, хочуть хінці?

Фото А. Орловича

Президія конференції по утворенню єдиної єврейської мови

НОВІ РЕКОРДИ ХУТКОСТІ

Найхуткіший потяг в світі (Англія). Зробив за $5\frac{3}{4}$ години 480 кілометрів не зупиняючись; середня швидкість—88,5 кілометрів на годину

Майор Сігрейв на своєму авто в 1000 кіньських сил поставив у змаганнях на Флориді новий світовий рекорд швидкості—325 кілометрів на годину

КЛУБ МОРЯКІВ В ОДЕСІ

Нарис М. Дамового

Закордонний пароплав іде з далекого Захолу. В морський бінокль ясно видно: нові спорудження Одеського порту, ушлявлені кам'яні сходи, пам'ятники Пушкінові й кові де-Рішельє.

З капітанського містка через рупор вниз віддається наказ: — Хода тиша!

— Бєть, хєта тихша!

— Вікинути прапор, під'їздимо до берега!

І коли викидається національний прапор пароплава, чужоземні моряки, кочегари й усі робітники пароплава почувають, дуже б'ються їхні серця. Поспішно закінчується решту роботи й всі вибігають на чардак.

Пильно дивляються очі їхні в далечінь, в порт, де труди, такі ж як і вони самі—господарі. Швидко, швидко на березі очі побачать вони Радянську Росію, що про неї так багато жвавого говорили їм перед від'їздом їхнім з батьківщини.

Пероплави великі й менші на безкрайному морі здаються маленькими, як лиячі кораблики. По грізних, величезних водах вони колихаються і тремтять, як їхні прапори на вітрі. Але з кожним поворотом колеса вони наближаються до порту. Нарешті, віддається кінці, як ір спущено і пришвартований до граніту набережної пароплав здається новим спорудженням, що вирєсло за кілька хвилин.

Капітан, що завжди або хазяїн пароплава або родич його—сподопитаний справами комерційними. Правда, він боїться, щоб не прийшла на його пароплав „зараза більшовицька“, але зобов'язаний морякам зійти з пароплава після роботи—вн не може. Вони сходять, моряки з різних країн: французи і греки, італійці й турки.

В перший день проходу в порт немає роботи на пароплаві (капітан заклопотаний комерційними справами), в усі наступні дні пароплав вантажиться лише до вечора.

А коли настане він, блакитний і тихий вечір, моряки забувають про сине, як сафір море. Вони йдуть до чужоземного клубу, де про нього дізналися у своїх товаришів, або тут, у порту, де в себе дома. Клуб відомий далеко за межами Союзу. Моряки знають про нього. Ті, що не були ще в ньому, хочуть змагатися потрапити в нього, а ті, що були, ведуть нових членів.

Могутні підносні крани, встановлені в гавані для імпорту, що прибувають для Дніпрельстану, новий і могутній завод, нові хлібні перевантажники все, що збудувала зовсім нова Радянська влада і що однаково радує чужоземних моряків, все це захищено позаду. Нїги, що одвикли ходити по рівній, ступають якось криво. Але до клубу недалеко.

Після п'ятихвилинної ходи двері колишнього палацу приоткриваються перед чужоземцями. Музей моряка—гордої Одеси і навіть України—зібрав моделі всіх видів морських кораблів, починаючи з Петра I. Чужоземці милуються з кожної сторони. Уважно розглядають, розпитують і здивовано розводять руками.

— Чому в нас немає такого музею? Чому у нас простих моряків не знайомлять з історією пароплавання? А в тім, що вони для буржуазного уряду?

На такі думки наводить моряків музей. А зайшовши до другої кімнати, вони вже дізнаються—чому це так.

В чудовій бібліотеці-читальні, затишній і світлій одній кутку відведено під Морський куточок, що символізує нинішню Європу, де садочать у в'язниці кожного свідомого пролетаря,—в бібліотеці-читальні чужоземні моряки одержують книги й газети всіма мовами. Книги, заборонені в рідній країні чужоземця, книги, що за них садочать у в'язниці, книги, що пояснюють суть капіталістичного господарювання і відкривають очі багатьом на справжнє становище Радянської країни.

На читання в читальні витрачається багато часу. Це цікавить кожного. Краще зрозуміти все побачене і глибше засвоїти його. Книги потрібні.

Але залюбки проводять вечори моряки і за шаховим столом та іншими іграми, де моряк, що не знає іншої мови спільно проводить час. А в тім, не завжди безголосі гони. Для них часто влаштовується зібрання, чи ається лекції всіма європейськими мовами, організовано ведеться бесіда з різними галузевими знаннями.

Тоді починають говорити й чужоземні пролетарі. Вони розпитують багато де про що на лекціях не лише з простої цікавості. Вони виносять яскраві й сміливі резолюції в усіх питаннях порядку денного, що складається з міжнародних подій. Свої резолюції вони виконують вже там, де себе на батьківщині.

В загально-клубні вечори, коли драмгурток ставить нові п'єси, або в залі йде кінофільм, чужоземні моряки, змившись у загальній масі, однакєво з усіма реагують на вистави. Вони плескають у долоні і сміються, або ж стискають шалено кулаки, гнівно поблизкуючи очима.

В клубне життя, в темп його, в його ритм і настрій цілком вхолять моряки з закордонних пароплавів. Але про моряків думать і пам'ятають капітани. В їхніх теках лежать кабальні угоди. Вони мають право вимагати завжди назад моряка. І вони вимагають: влотно й настирливо гуде сирена пароплава, сповіщаючи про пзній час, нагадуючи про кабальну угоду, терміново вимагаючи до себе моряка.

І мисить моряк лишити клуб, що став йому близьким і рідним, і спуститися кам'яними сходами вниз до корабельної верфи, де снасті пароплавної, осяяні електричними вогнями, нагадують не то освітлений ліс, не то контури заводу.

І коли відпливає пароплав від Одеси, скільки думок навіває їм, пролетарям чужих країн, це гарне місце, що за ним вони собі уявляють і всю Україну і весь Союз.

Скільки правди про Радянський Союз рознесуть по країнах цілого світу 4000 моряків—чужоземців, що перебували за рік у клубі.

На нашій обкладинці один з моментів в одеському клубі. Нєгр—матрос чужоземного пароплава знайомиться з творами В. І. Леніна.

Кам'янське, Дніпропетровської окр. Вулиця в робітничій колонії

КАМ'ЯНСЬКЕ—РОБІТНИЧЕ МІСТО

Нарис Семена Дніпропетровського—Фото Константиновського

З ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО до Кам'янського верстов з двадцять. Потяг, ідучи черепашою ходю, витрачає на цей шлях 1 1/2 години.

Коли вам забажається відвідати місто стали—перлину металургії—Кам'янське, ви сядете на потяг і поїдете...

* * *

...Ще з передостанньої станції, коли потяг забирає уклон, перед вами розгортається чудова картина.

З лівого боку—Дніпро, могутній, широкий. Парусники, баржі і сила шлюпок колишеться на воді. За Дніпром степ, лани. Залізні коні—„фордзони“—ріжуть землю і тхне від неї свіжістю і весною.

З правого боку—у всій своїй красі, у балді—місто—стали.

Тридцять чи сорок, як не 50 димарів, що на добу дають 4 тис. пуд. твердих димових осадків. 50 димарів заводських курять, обгортаючи своїм димом великі заводи: металургійний ім. т. Держинського і вагонобудівельний ім. газ. „Правда“, що їх з метою раціоналізації об'єднано і де працює 20 тис. робітників.

Навколо заводу видно двох і трьохповерхові біло-сірі будинки. Далі велике село, що розкинулось на кілька верстов. Коликондукторгукне:

— Тритузна, — ви вже майже в Кам'янському. Від Тритузної.—це маленька заводська станція-тупець, прозвана від фа-

бричного тавра—трьох тузів, що ставилось раніш на цих заводів,—до Кам'янського кілька кроків. Зробивши відну кількість кроків ви вже у Кам'янському.

* * *

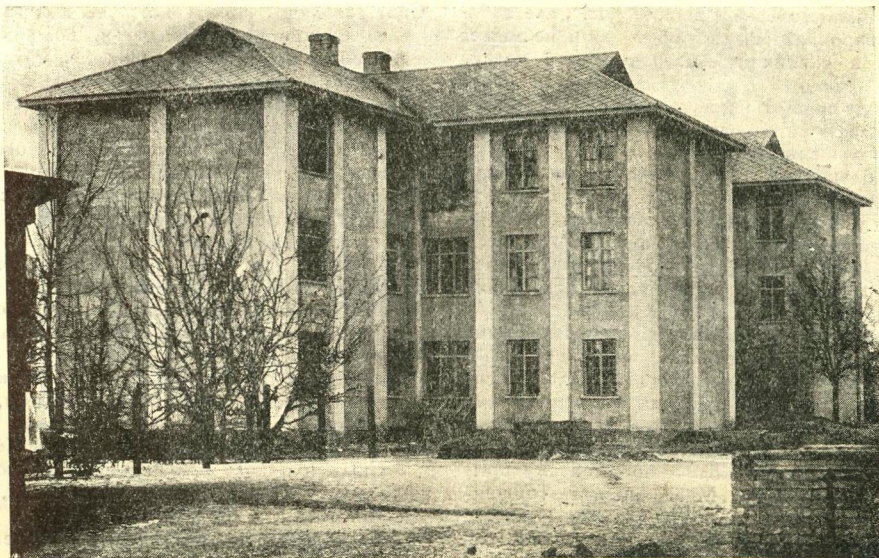
До Жовтня Кам'янське було великим заводським селом. Росполілялося Кам'янське на: місто, село і колонії заводу. У верхній колонії мешкали „пани“, а по селах—робітники було „як слід“. По цехах заводу теж. Коли головна „шиш“ Макоматський, оглядав завод,—доріжку, що нею він ішов стигалось килимами. Кожний цех мав свою ікону—„прикних спасителів“, Коли було свято, такого „спасителя“ в (цех) цієї ікони святкував і Макоматський давав „на рил полтиннику. Оце тільки і були в робітників свята.

„Пани“ жили в гарних будинках, дили у свій клас, док, а робітники готували революцію.

Коли мідні ланки заводських ків викидували вітря білі з пари і міцний закликаючи до боти, зливался зикою доменних перів,—робітники звонювали по мих каблучками водські ворота сувалимогутнію пролетарів. Па той час ще спалили

* * *

...Тепер Кам'янське не те. Воно раз нараховує 30 тис. чол. мешків, з яких 90% робітники, служби та їх родини.

Новозбудований трьохповерховий будинок

Кам'янське—це велике робітничє місто, що забагатіло за останні роки на 500 нових великих будинків та будиночків.

Верхня колонія, де раніш мешкали пани, заселена робітниками і службовцями. Багато будинків мають ванні кімнати, теплі кімнати вбиральні то що. В квартирах робітників встановлено радіо-приймачі.

— В цьому році,—хваляться робітники—заводське та кооперативне будівництво дасть нам ще 26 великих будинків.

* * *

...Як що Курське славиться солов'ями, Вологда — маслом, Кременчук махоркою та божевільним Хаїм-танцем, а Тула—самоварами, то Кам'янське славне металом.

На Кам'янських заводах вироблюється: чавун, сталь, залізо, рейки, балки, дріт, швелера, угольники, бруси; листове, кривельне та товсте залізо, парові казани, віси, колеса, бандажі, різне чавунне лиття, жарові та інші казанкові труби, то-що.

На 55 міл. крб. вироблюють робітники продукції що-року. Кам'янське не даремно журналісти прозвали „перлиною металургії“ до того—в „радянській оправі“.

* * *

Кам'янське це культурне пролетарське місто. Тут клуби і театр, і два кіно-театри, дві лікарні і робітничий технікум.

Робітничий технікум ім. Арсеничева

В клубах влаштовуються родинні вечірки, лекції, диспути, вечори художнього читання то-що. В театрах концерти, балет, вистави. В театрах постійні аншлаги.

В робітничих кафе-цукернях, що захопили місце пивних, повно і вони успішно конкурують з вуличними приватними крамарями, що слізно благають:

„Громадяне труда пожалуйте сюда“.

Індустріальний технікум ім. т. Арсеничева, що був заснований інженером Заборовським у 1920 р., дає виробництву фахівців, недавніх робітників заводу. Колишні робітники, а теперішні інженери—останній випуск—подарували техніці видатний науковий твір в галузі вальцовальної справи.

Кам'янське відзначається своєю політичною свідомістю. На різні кампанії відкликається дуже гарно. Останніх позик реалізовано у Кам'янському на 200 тис. крб. „Тиждень оборони“ пройшов з успіхом. До можливої війни—Кам'янське готується дуже жваво. Збудовано газосховище, організовано військовий загін в 600 чол.

Влітку робітники влаштовують по Дніпру на дубах екскурсії. На лівому березі Дніпра, на пляжі, купаються, відпочивають... І тільки, коли небо западається червоним полум'ям, і музика доменних кавперів порушить тишу Дніпра,—їдуть вони до дому, щоб з новими силами відробити свої 8 годин і знову поїхати на пляж, або зайти до клубу, до театру.

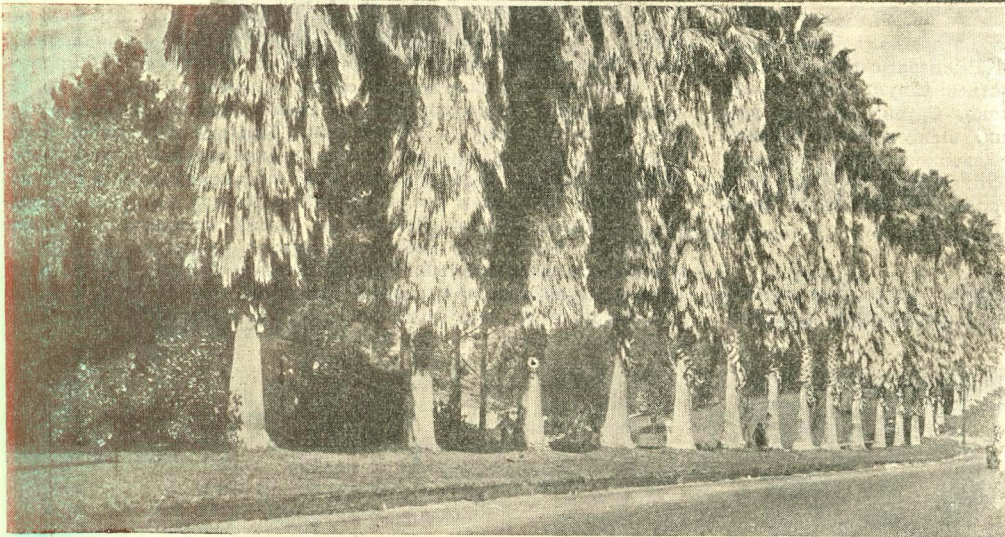
Базар у Кам'янському

ЦЕНТРАЛЬНА

Майовнича Каліфорнія

Нарис Д. Лобая

ГОЛІВУД
славетне
на цілий
світ місто
кіно-студій
у південній
Каліфорнії
може по-
хвалитися
ще одною
оригіналь-
ною річчю,
що її не
мають інші
міста. Це
Голівуд-
Бовл, най-

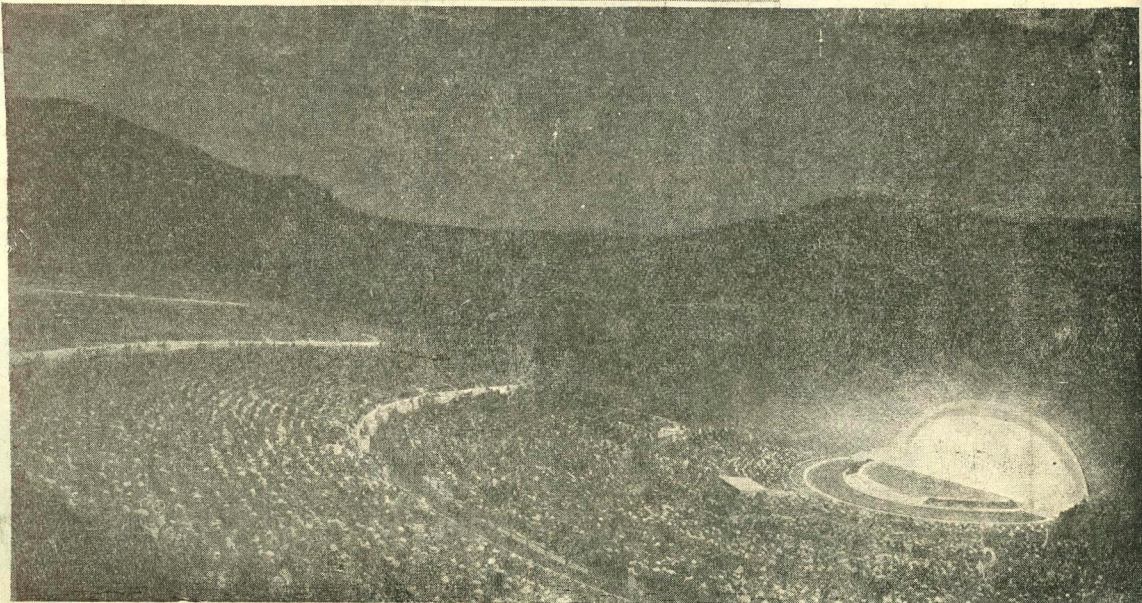

Сцена з п'єси „Юлій Цезар“,
виставленої перед амфітеатром
у Голівуд Бовл

побудовано сцену й
лавки на 20.000 осіб
і зараз відбуваються
там концерти та
влаштовуються теа-
тральні вистави.
Треба знати, що в
Голівуді й околиці
дуже лагідний клімат,
гарна погода панує
там майже цілий рік.
За винятком 2-3 міся-

Живий пальмовий
паркан парку в
Лос Енджелосі

більший у
світі при-
родний ам-
фітеатр.
Зразу ж бі-
ля міста, в
північному
напрямо-
ві, лежить
у горах ве-
лика, чу-
дова кітло-
вина, не-
мов навми-
сне ство-
рена при-
родою на
театр. У цій
кітловині

Фотографії Д. Лобая

Голівуд Бовл уночі. Підчас концерту симфонічної оркестри. Нова сцена

Фотографії Д. Лобая

ців зими, коли падають час від часу дощі, решта пори року має гарні, соняшні дні. Навіть вітер не захитає тиші й спокою південно-каліфорнійського неба.

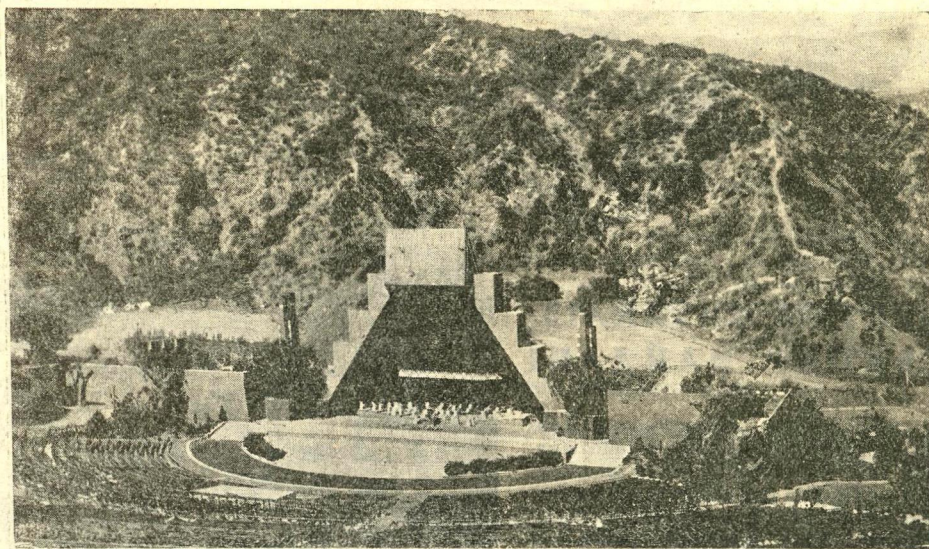
Такі властивості клімату Каліфорнії сприяли й тому, що в Голівуді є найбільше кіно-фабрик та кіно-підприємств. Голівуд — центр всесвітньої кінематографії. Там є можливість більшу частину року проводити натурні зйомки. Лише тут можна було збудувати амфітеатр у китловині голівудських гір.

У літній сезон на протязі сімох тижнів відбуваються в Голівуд-Бовлі концерти симфонічного оркестра, що складається зі 100 чол. За цілий сезон виступає кілька диригентів. Минулого року, наприклад, було їх дев'ять. Серед них були німці, руські, французи й італійці. Оркестра грає композиції всіх, світової слави, композиторів, між ними й руських — Чайковського, Римського-Корсакова, Скрябіна, Глазунова та інших. Крім цього, на концертах виступають славні співаки, танцюристи та інші солісти. Взагалі, художня вартість концертів, як на Америку, велика. Можна сказати, що Голівуд Бовл є майже самотнім дійсно мистецьким центром для 1.300.000 населення Лос-Енжелосу й Голівуду.

Публіка, що відвідує концерти в Голівуд-Бовлі, інтернаціональна. Серед неї нема й 40% родючих американців, хоч Лос-Енжелос не вважають за таке інтернаціональне місто, як наприклад, Нью-Йорк. Сидючи на концерті в тишу, зоряну каліфорнійську ніч, я перший раз за 15 років почув скрипки „біс“.

Цього слова американці зовсім не знають, коли його не вживають.

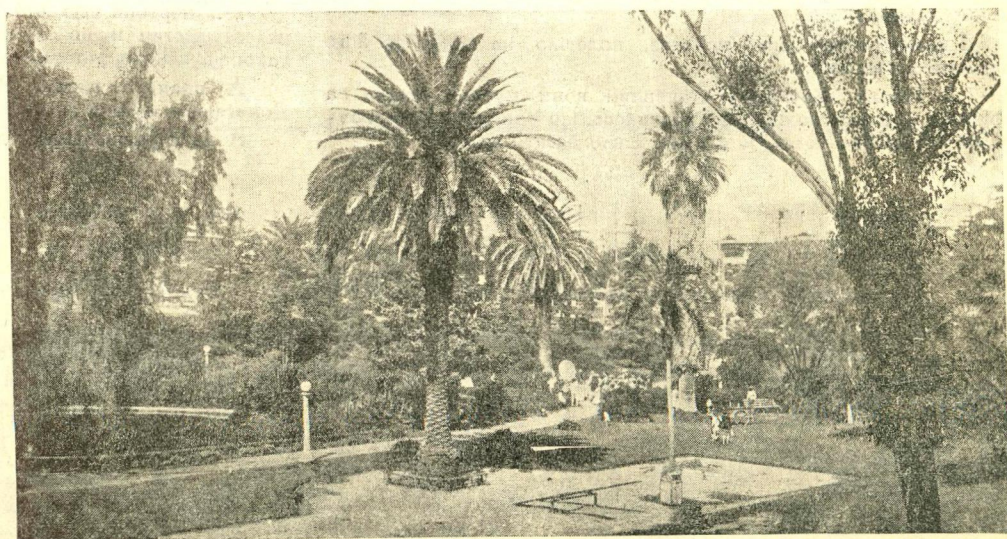
Д. Лобай

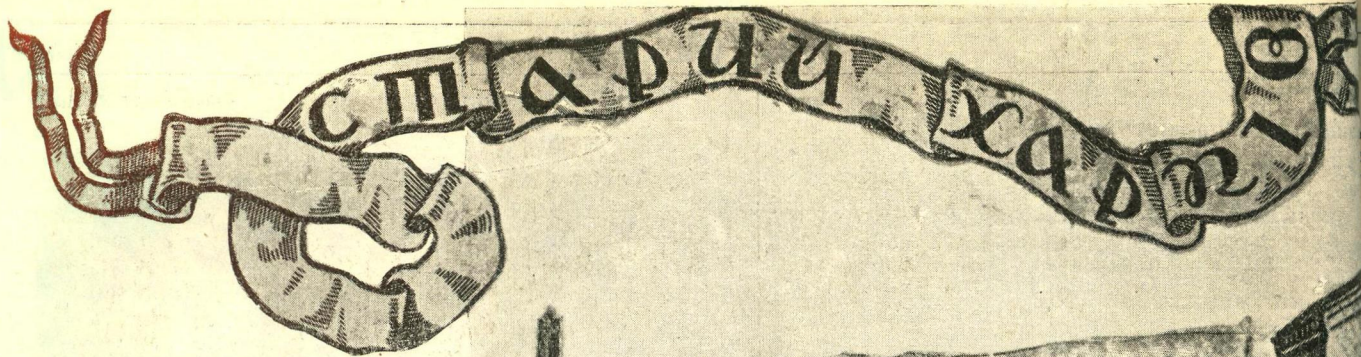
Голівуд Бовл удень. Знято до зміни сцени. Це краще місце для натурних зйомок, сама природа дозволяє пробити різні кіно-комбінації тут же на місці

Парк у Лос Енжелосі. Один з багатьох мальовничих краєвидів. Тут багато тропічних рослин, що дає змогу кіно-підприємству уникнути будь яких експедицій для видових зйомок

Парк у Лос Енжелосі. В глибині працюють кіно-оператори

БУНТ НА МИХАЙЛІВ-СЬКОМУ МАЙДАНІ

1870 рік — на губернатора до Харкова призначено князя Крапоткіна. 1871 рік — наприкінці липня поширилася в Харкові і по всій губернії холера; інженер Александров подав першого проєкта кінної залізниці; в ніч під різдво Харків уперше освітлено газом; з ініціативи купця Д. Т. Губенка в місті запроваджено продаж газет окремими номерами.

Взагалі треба сказати, що 1871 рік, не зважаючи на холеру, був роком ренесансу.

Місто „росквітало“, ховаючи в собі незбагнені можливості.

Що правда, 1872-й рік ці можливості виявив і покликав до життя.

В дні рішучих перемог на фронті впорядкування міста і розвитку громадського життя сталася в Харкові подія, що дуже дорого коштувала поліції, пожежним командам і, звичайно, громадянам.

Безстороння хроніка сухо стверджує факти за їхніми датами: 17-го квітня в Харкові, через непорозуміння між юрбою, що гуляла з нагоди свят, та поліцією — стався заколот.

Куди більше побутового колориту та й просто фактичних даних знайдено в діловодстві Харківського поліцмайстра.

Тут справу змальовано вже цілком чітко.

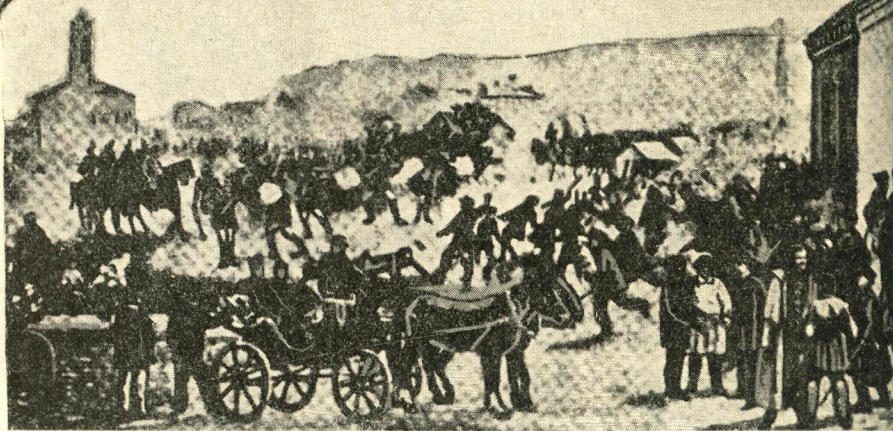
В день 17-го квітня повідомлено заступника пристава 2-го участку про те, що на Михайлівському майдані счинилася бійка. Молодецький помічник пристава швидко подався „на місце події“ і твердою начальницькою рукою почав заводити лад. Мудрі заходи твердої влади полягали в тому, щоб за вказівками поліціанта Степанова „двох, що більшу брали участь у бійці, було затримано при участку“.

З цього й пішло.

За мальовничим висловом одного протоколу „юрба народу сколихнулася“.

І коли приїхав „сам“ пристав, полетіло на нього та його помічника каміння.

„В таксму скрутному становищі вони мусили втекти на подвір'я будинку поліції, де виявилось, що пристава Шмельову розбито каменем голову і з рани текло багато крові“.

Віїзд вищої губерніяльної адміністрації на Михайлівський майдан для уговорів на підчас бунту в 1872 році. Малюнок взято з альбома акад. Д. І. Багалія

Буяла юрба. Заколот розростався до солідних розумів це пристав і — „не имея успеха в убеждении протити безпорядок и водворить тишину в народе“ — наказав рити на сполох, щоб зібрати пожежну команду.

Прибула „на випадок“ пожежна команда, але на публіці не зробила вона ніякісного враження. Тоді викликані пожежні команди з інших частин.

Спокійно поставилася юрба до своєї пожежної команди, але, як з'явилися чужі команди, тут вона не стерпіла: палосся на пожежників каміння грядом. Не витримали „отшителі“ штурму і втікли з поля битви.

Прибув начальник губернії і дав розпорядження зачинити ворота поліційного подвір'я. Але розпорядження це не стало рішучою волею юрби піти облогою і штурмом на здобуття будинку поліції.

Розгром поліції

Юрба кинулась на будинок поліції, біла шкло, лаврами, а потім, розбивши ворота, вдерлася на подвір'я.

Посамперед „гости“ відвідали квартиру поліційних членів. Протокол спокійно оповідає про цю візиту юрби:

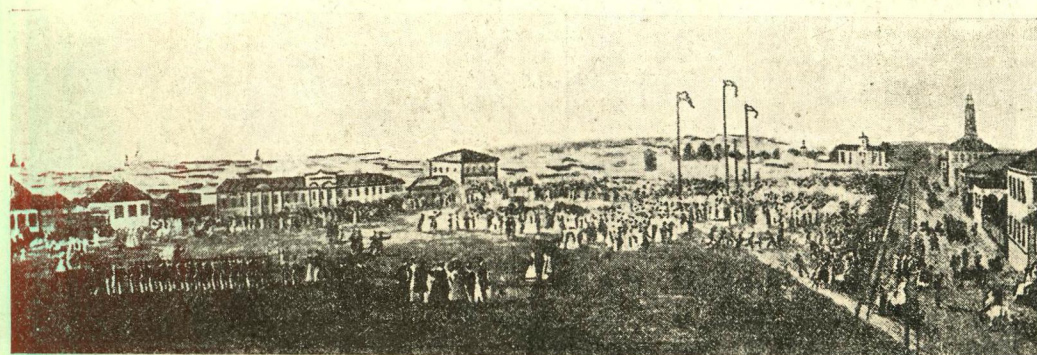
„... перебив всю без исключения мебель, разбросала их имущество и по случаю темноты, постепенно уменьшив наконец, к ночи разошлась“.

А вранці — знову. Зібрались, хвилювались, галасували. Домагалися видати їм пристава Шмельова і заарештованих.

А коли розпочалися дипломатичні переговори в ультимативній „ноті“, юрба, тратячи дорогого часу, з перемогою „чужу“ пожежну команду, загнавши її в вулицю Булгаківський провулок,

... „где по темноте полный обоз смешался, бочки и которые колеса были разбиты, лошади разбежались и после по инстинкту, возвращались в конюшни 2-й части“...

Роздвоїлася „юрба народу“. Сформувалися дві групи: одна подалася до будинку начальника губернії, куди поспішали вже пожежні частини, а військова друга сунула знову до будинку поліції рятувати заарештованих і мститися за кривду.

Урочисте гуляння на Михайлівському майдані. Малюнок взято з альбому акад. Д. І. Багалія

Тут „планово“ закінчувано розпочату вчора справу:

„Разбитую вдребезги мебель и имущество начала выкидывать в окошко, раздирая пуховые подушки и обивку мебели, не щадя св. икон, жизненных припасов и носильного платья, так что чиновники едва могли спастись в чем были одеты“.

Донесення начальству

З рапорту пристава 8 участку: поламано два колеса в мінійці, обрізано посторонки від трьох бочок і бочки залишилися на вулиці. Побиті прибігали назад до казарми. Одному з коней „Бітюгові“ дуже побито голову, при цьому обрізано дві леді“.

За цих подій поранено чотири особи.

В помешканню поліцмайстра розбито 10 шибок, в поліції—2, у пристава 8 участку—94, у помешканню секретаря—23, в помешканню заст. пристава 8 участку—„знищено цілком 9 рям, робито піч, розбито двері і цілком зруйновано всі меблі“...

В арештанських казармах розбито 13 шибок і поламано рати.

„В пожарной команде разбито 86 шибок, побито 33 каски... одну цілком внесено“.

З рапорту заступника пристава участку: „17-го місяця мені при виконанні службових обов'язків на Михайлівському майдані відомо хто зі зруйнованого на каменем розбито ліву губу і пошкодив верхні зуби, розбито ліву щелепу і завдано кілька ударів, теж мінням, у спинах“.

Молебн

Урезонював губернатор Кр. Добуткін розбурхану білку, просив зійтись, обіцяв карити винних нічого не пошло.

Тоді викликав найважчу артилерію: преосвященного Нек-

„Щоб одтягти народ від місць розрух, преосвященный запропонував піти за ним у монастир на другому кінці міста і там відслужити молебн“.

Нарід погодився...

А проте, вимог про звільнення заарештованих не залишив. Після молебна губернаторові заявлено, „що розійдуться аж тоді, коли заарештованих буде випущено“.

Князь Крапоткін не пішов на цю „ганебну для влади угоду“.

Нарід знову почав збиратися коло будинку поліції і вимагати звільнення заарештованих.

На підмогу поліції з'явилася чоловіка 300 „добромисних громадян“. Вони дуже просили „дозволити“ їм розігнати юрбу Дозвіл, звичайно, дістали і „юрба народу“ розсіялась мов дим під натиском „смільців“, що орудували під прикриттям батальону Воронізького полку...

Урядове повідомлення

За списками, що досі збереглись, заарештованих було біля 200 чол. Відомості тюремного замку, що правда, не дуже точні.

Урядове повідомлення вийшло аж 4-го травня. Його здорово закладжено. Усі гострі кути затерто. Неприємні подробиці затушковано. Повідомлення це визнає, що ці заколоти „треба приписати нічим не виправданому розпорядженню пристава Шмельова, чия неподібна поведінка дала привід до збурення „юрби“...

„Іхне сиятельство“ Крапоткін, „преподобный“ Нектарій, вищі цивільні чини — всі потроху підливали олії в огонь, розпалювали пристрасті, а потім, коли стався великий скандал, коли дійшло до зброї, всю історію приписали стрільчико-ві, всю відповідальність скинули на п'яного пристава.

В. Іволгін

Виїзд пожежної команди на Михайлівський майдан для розгону натовпу під час бунту 1872 році. Малюнок сфотографовано з оригіналу, що зберігається у музеї Слобідської України ім. Сковороди

На цьому нарисові поки що закінчується публікацію матеріалів про старий Харків. З приводу цього автор вважає за необхідне перелічити джерела, з яких він брав відомості й фактичні довідки. В першу чергу багато цінного матеріалу вичерпнуто з великої праці єпископа Філарета „Летопись Харьковской епархии“ та орієнтаційних відомостей у П. Щелкова з його рідкої тепер книжки „Хроника Харьковской Губернии“. Треба зазначити також акад. Д. І. Багалія, головне його величезну роботу „История города Харькова за 250 лет“. Крім того: папери Черікова, „Свод законов российской империи“, документи з діловодства управління Харківського поліцеймейстера і інші.

Народний МАЛАХІЙ

П'єса М. Куліша, постановка нар. арт. Респ. Леся Курбаса, оформлення В. Меллера

Малахій — Крушельницький

недоладне і до жалю смішне. Патос людини, окриленої революцією, виявився дужчим за її природні дані усвідоміти, окупити розумом увесь рій нових думок, що насунулись на її бідну голову, думок вичитаних у книжках під час сидіння в чулані. Малахій написав „проект реформи людини“ і післав його до

ІСТОРІЮ Малахія Стаканчика — листоніші провінціального міста, розповів автор оригінально, але без потрібної в усякому драматичному творі ясності й чіткості думки.

З сюжетного погляду, однак, у автора все чітко, все ясно.

Малахій Стаканчик — маленький і навіть жалюгідний чоловічок. Тихий і плонський. Дружба з кумом, рибальство, любов до божественного церковного співу — ось і все коло, що в ньому культивувався його дх.

Малахій Стаканчик усе життя своє виховувався в рабському дусі — навіть „мухам дорогу уступав“ — і, може, за все своє довге життя так і не помітив би свого приниженого стану, коли б не революція. Революція вибила Малахія з тихого болотця безтурботного нидіння. Вона посамперед приголомшила його. Малахій Стаканчик замурується в чулані і сидить там два роки, читаючи книжки. В маленькому мозкові заворушилися якісь неясні думки, ідеї. З чулана виходить людина вже не сполохана революцією, а своєрідно перетворена нею. Спочатку у Малахія безладдя і настирлива ідея реформи людини. Все сплутане, все наївне, по-дитячому

Раднаркому України. Керування справами повідомило Стаканчика про одержання його проекту. Ця незначна подія спала душою Малахія. Він кидає родину і йде в столицю.

— Як же! Там можуть стати в пригоді його пояснення! Реформа людини — справа невідкладна.

Далі — все хоч і не так, але дуже ясно. Малахій постає жалюгідного, плонського чоловічка розгублено по місту.

Абсурдність проекту, ексцентрична поведінка Малахія викликають підозріння в його психиці. Малахій потрапляє до психіатричної лікарні, але... настирлива ідея лишає його. Малахія осягає думку оновлення людства, перешкоди вже нездідні посеред його хворої волі. Малахій у владі утопії, що спала його думку. І, здається, вона світлює йому доти, поки не затумавить його слабкий розум.

Чи символічний Стаканчик, що проголосив себе в будинку божественних „Народним Малахієм“?

Яку соціальну категорію просто групу виявлено в Малахія?

— Нікчемних „Гедарівників“? Безгрунтовних фантазерів?

Міщанство? Полоханий обивательщину, що посміявся міркуванням мати? Миршані інтелігенцію з серії інтелектуальних недоносків? — здогадатися важко. Ось тут саме усе немає чіткості, немає ясності.

Дружина Малахія — Криницька

Б
Е
Р
Е
З
І
Л
Ь

Перша дія

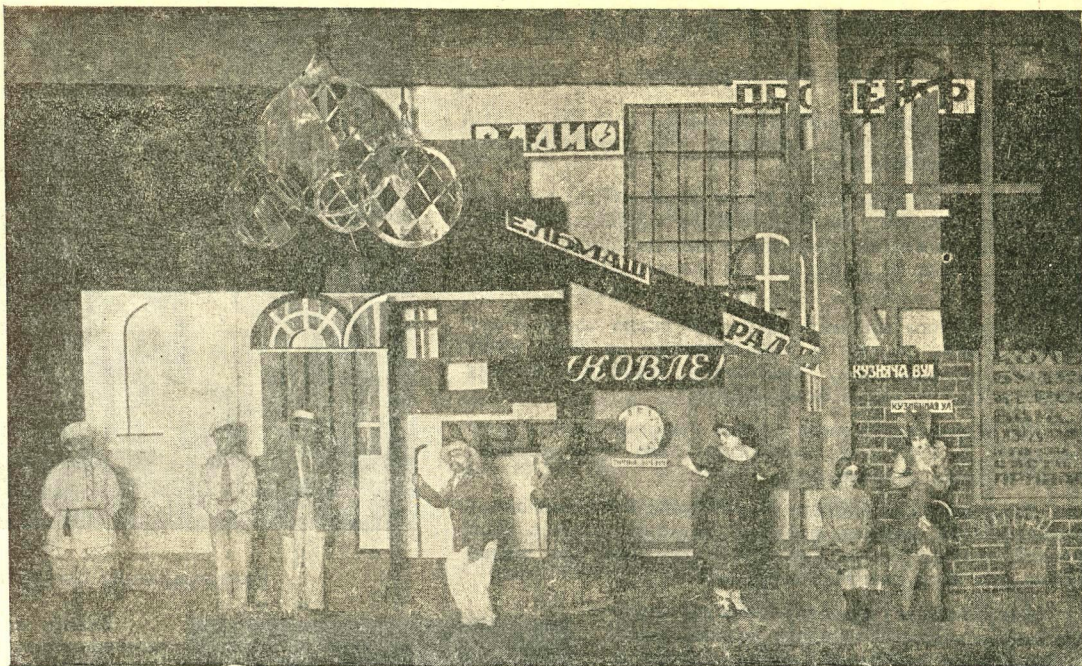
І тому виникають суперечки, палкі й різноманітні.

В першу чергу, звичайно, треба розв'язати дуже сумнівне питання: чи типічний „Малахій“?

В цьому напрямку й провадилося найбільше дискусій після громадсько-перегляду „Народнього Малахія“, що відбувся недовго перед постановкою п'єси.

Як би там не було, а на сцені з „Народнього Малахія“ зроблено яскраве видовищко. З боку сценічного оформлення п'єси театр дав новий доказ неабиякої здатності до творчої театральної роботи, себ то не тільки йти за проволон тексту, а іноді допомагаючи йому.

В театрі „Березіль“ режисер Лесь Курбас, спільно з художником Валдимом Мелером утворили виставу виключного значіння лише тому, що вони не обмежилися віртуозністю сценічного втілення літературного тексту, а, головним чином, виявили співавторство. Художник підкреслив побутову установку цілком незабутніми рисами—кімната Малахія, лікарня,—художник дав казкову

Друга дія

фантастику—сон Малахія,—а режисер ув'язав літературний текст і блискучу працю художника в єдине ціле, що міцно впечатлюється в пам'яті.

Що ж до виконавців, то на першому плані два герої драми: Малахій і кум. Це центральні постаті. Крушельницький і Гіряк великі митці і тому, звичайно, ні на секунду утворювані ними образи не ступають, не відходять на другий план.

Крушельницький збагачує серію своїх образів цілком новим досягненням.

Малахія він обрисовує відразу, одним рухом, однією позою.

В першій дії, виходячи на сцену з бокової куліси, Крушельницький зупиняється раптом, капелюх його в просто опущеній руці, ноги ледве зігнуті в колінах, голова схилена.

В усій постаті жалюгідна покірливість, м'якість людини, що звикла уступати дорогу, а в запалених очах впертість маніяка, рішучість ентузіаста.

В цій позі весь Малахій.

Далі Крушельницький просто домальовує деталі, домальовує талановито, з піднесенням і ширістю, що просто приголомшують.

В іншому плані кум—Гіряк.

Це вдача міцніша й простіша.

Автор щедро нагородив кума словесним колоритом і треба сказати, що Гіряк ані слівця не розпліскує дурно.

Гіряк тямить володіти текстом.

Гіряк навіть малозначні слова сповнює окремою інтонацією, надає їм окремого значіння.

— Спокійно!—просто і без всяких претензій слівце, а що робить з ним Гіряк!

Як вимовляє він його!

Гіряківське „спокійно“ входить уже в ужиток.

Прекрасно зробила Чистикова набігну дочку Малахія—Любину.

У артистки велике почуття міри.

Любина у неї справді проста, щира й зворушлива.

Взагалі треба сказати, що виконання всіх ролей стоїть на рівні високо-художньої подачі вистави.

Треба зазначити ще багату фантазію, та виключну майстерність режисера й художника, виявлені у картині „Сон Малахія“. З боку художнього виконання задуму, а також технічної удосконаленості—це буквально сценічний шедевр.

Кум—Гіряк, дочка Малахія Любина—Чистикова

В. Ів.

ЗОЛОТІ СТЕБЛА

Нарис Вал. Бороджіна

НЕ ДИВНО, що англійський представник на Женевській конференції—лорд Кешенден—був дуже схвилюваний промовою Літвінова.

Ато ж пак! Варт лише Англії роззброїтися і колонії посиляться з неї, як спілі яблука з дерева. Одлетить і Індія, що зі своїми природними багатствами й дешевою робочою силою не дарма зветься „перлиною Британської корони“.

Багато чого вивозить Індія до інших країн, а між іншим — джут. Англія є монополісткою на його цінне волокно, завдяки чому Британська скарбниця щороку кладе в льох кілька мільйонів фунтів.

За передвоєнних часів і Росія віддавала своє золото за джут. У 1913 році, наприклад, його було доведено на 11 мільйонів карбованців.

Коли ми після блокади й громадянської війни знову пустили свої джутові фабрики, негайно з'явився наш старий знайомец — з тою лише різницею, що підчас війни ціна його плигнула вгору.

Але, хоч джут і гарна сировина для лантухів, адже ж вивозити за нього золото... Наші текстильщики завагалися і згадали про кенаф.

Це була вже давня історія.

Ще наприкінці минулого віку „Південно-Руське Товариство прядив'яної і ливової промисловості“ робило неспіліві спроби розсаджувати в Росії джут.

Вигадці не пощастило, але випадково в Ленкоранській долині ботанічна експедиція натрапила на здичавілі залишки перської рослини—кенафу.

Волокно його—гарний прядивний матеріал, а до того ж і конкурент джутові.

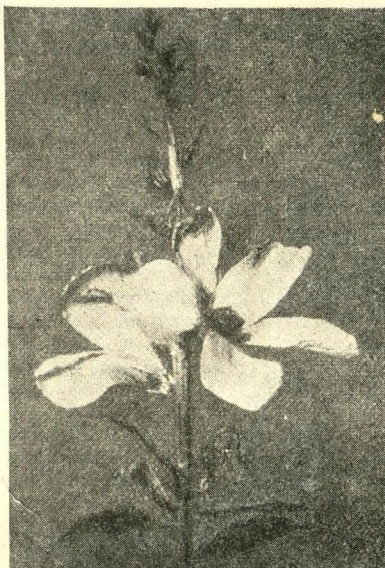
Дослідні засіви кенафу на Кавказі не перейшли лабораторних меж і, кінець-кінцем, справа повернулася на старий шлях—імпорту джута.

Ясно, що таке розв'язання справи нікого задовільнити не може, і вже в 1922 році український Текстильний трест заходився коло засіву кенафу на Кубані.

І коли в 1922 році було засіяно лише 15 гектр., то через п'ять років кенафові поля розкинулись на 1500 гектарів.

Розм'якшування кенафу в теплих ваннах

Квітки кенафу

Кенаф не такий вередливий, як тропічний джут, на Кавказі росте гарно, а на півдні України також знайшов сприятливі умови для свого життя.

Перспективи розвитку нової культури дуже великі і зараз цією роботою керує спеціальне акційне товариство „Кенаф“.

Наша конопля може оступитися перекенафом—перський велетен росте коло двох метрів заввишки. З гектара збирається понад 2000 кілограмів волокна, що дає після обробки 400 кіло готової сировини.

Волокно кенафу трівке, трохи забарвлене, жорсткувате, це так зване технічне волокно.

Воно не тільки не гірше за джут, а й переважає його трівкістю.

Джут не витримує довгого перебування у воді, він починає гнити і його не можна вважати за гарний матеріал для річних і морських линв.

Кенаф, павпаки, склав усі „водянні“ іспити і тепер з нього виробляють брезенти і рибальські знаряддя, линви й тканини для лінолеума.

Але технічний кенаф можна й поліпшити. Треба обробити його певним хімічним процесом і замість технічного волокна виходить т. зв. катонізоване.

Його можна додавати до сукенних тканин, можна забарвити і перебити на коштовні мебляні, декоративні матерії.

Не тільки з джутом конкурує кенаф, рушає він походом і на свого манільського товариша — снопов'язаний шпагат.

З поширенням механізації сільського господарства снопов'язалки категорично вимагають збільшення до вазу шпагата з манільської конопі, — на цей раз монополії Американських Сполучених Штатів.

Так от з кенафу, як довели численні досліді, можна виробляти гарний снопов'язальний шпагат, що дозволить нам зекономити щороку кілька мільйонів золотом.

Кенаф — валютна рослина. Але він не тільки зберігає наше золото, він ще визволяє нас від примусу залежати від Лондонської біржі. Кожна стеблина кенафу — крок до промисловості, звільненої від махінацій англійських капіталістів.

Робітниці обривають листя зі стеблин кенафу

АКТИВІСТИ-МОПРІВЦІ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ЗАМОВЛЮЙТЕ МОПРЛІТЕРАТУРУ
ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ:
ЩОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ

„ЧЕРВОНІЙ КЛИЧ“

ДВОХТИЖНЕВИЙ орган ЦК МОПР'у з усіма матеріалами
що до організації МОПР'роботи, ЦІНА: Окреме число 5 коп.

ЦІНА: Окреме число 10 коп.,

на 3 міс. 30 коп., на 6 міс. 60 коп., на 1 рік 1 крб. 20 коп.

„БЮЛЕТЕНЬ“

БАГАТО-КОЛЬОРОВІ ПЛАКАТИ:

Ставай до лав МОПР'у (Китайськ.) 35 коп.
Всі на допомогу (В'язень) 35 „
За світовий Жовтень 35 „

Паризька Комуна 25 коп.
Селяни 25 „

К Н И Ж К И:

5 років МОПР'у. Ракоша 10 коп.
Хвилі китайської революції. Броуна 15 „
Поради МОПР'у 25 „
Пам'ятка члена МОПР'у, укр. мовою 05 „
„ „ „ рос. „ 05 „
„ „ „ польс. „ 08 „
„ „ „ євр. „ 12 „
Стихи о борьбе и застенках 10 „
Нарис історії Ревруху на Заході, проф. Ками-
шана 1 крб. 50 „

В панській Польщі, укр. мовою 07 коп.
„ „ „ рос. „ 07 „
Збірка МОПР'пес, укр. мовою 31 „
Под гнетом румунських бояр, рос. мовою 05 „
Під гнетом румунськ. бояр, укр. мовою 05 „
500 татарбунарських селян, укр. мовою 03 „
„ „ „ „ рос. „ 03 „

Комплекти „Червоного Клича“ За 25 рік . . . 25 к.
„ 26 „ . . . 60 „
„ 27 „ . . . 80 „

Комплекти „Бюлетеню“ За 25 рік . . . 15 к.
„ 26 „ . . . 30 „
„ 27 „ . . . 40 „

МОПР - організаціям на усі видання 10 проц. знижки. При замовленні не менш як на 2 крб.

ПЕРЕСИЛКА БЕЗПЛАТНО

На періодичні видання передплата менш як на 3 місяці не приймається. Гроші до 2 крб. можна надсилати дрібними поштовими марками

Передплату та замовлення надсилайте на адресу: ХАРКІВ, ПУШКИНСЬКА 49, ЦК МОПР'у.

Пам'ятайте, що кожна куплена книжка, плакат чи журнал — зміцнює нашу допомогу політв'язням

СЕРГИЕВСКАЯ ПЛОЩАДЬ

(бывш. пом. передв. музея)

СЕГОДНЯ и ЕЖЕДНЕВНО

с 10 часов утра до 11 часов вечера

ОТКРЫТА НАУЧНО-ПОКАЗА-
ТЕЛЬНАЯ ПЕРЕДВИЖНАЯ

ЗООВЫСТАВКА

ЖИВЫХ ЗВЕРЕЙ

На самое короткое время пребывания в Харькове, дабы дать
возможность посетить выставку широким массам,

Цена за вход 20 коп.

КОРМЛЕНИЕ ЗВЕРЕЙ АККУРАТНО В 8 ЧАСОВ ВЕЧЕРА

Ответственный руководитель А. Г. ИВАНОВ.

ЧТО НУЖНО ЗНАТЬ О СЕРТИФИКАТАХ

1. Сертификаты выпущены достоинством в 5 и 10 р.
2. Продаются и покупаются в любое время в каждой сберегательной кассе
3. Дают большой доход деньгами в среднем 12% годовых. По ним начисляются сложные %% и через шесть лет выпускная цена сертификата удваивается!
4. Гарантируют тайну сбережения и освобождены от налогов
5. Каждый день повышаются в цене
6. Кто еще не имеет сертификата — должен торопиться, — они продаются во всех сберегательных кассах

ПОЛНАЯ ТАИНА

СБЕРЕЖЕНИЯ!

ВЫСОКАЯ ДОХОДНОСТЬ!

**ПРОДАЮТСЯ, ПОКУПАЮТСЯ И ПРИНИМАЮТСЯ НА
ХРАНЕНИЕ ВО ВСЕХ СБЕРЕГАТЕЛЬНЫХ КАССАХ**